UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Manumissis vindicta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

a §. **Si ab ignoto.** a Iſte §. habet caſum multum ſingularem. Et per iſtum tex-
1 tum dicunt quidam † quod in contractu emptionis ⁊ venditio-
is debet dici ab initio, quod vendens conſtituit ſe ementis no-
mine poſſidere, ⁊ hoc fuit actum ab initio, vt hic, ibi, ab initio e-
nim, ⁊c. Sed hoc b non eſt verum, quia hoc in domino ⁊ ſeruo, ſe-
cus in duobus liberis, qui hoc poſſunt inter ſe paciſci.

ADDITIONES.

a P. Pau. P. ¶ Si ab ignoto. Vide Ale. conſi. xxv. verſi. ⁊ no. Bal. vol. ij. ⁊ conſi. xc. lib. iij. vbi declarat iſtum textum.
b Alex. ¶ Sed hoc. Vide, quod not alleg. Bal. ⁊ Angel. in l. bene a zenone. C. de quadrien. preſcrip.

1 ☞ Procuratori ſi dico vade, eme talem domũ nomine meo, ⁊ ipſe emat pro ſe, quia ſibi non ita cito dedi pecuniam, preſumitur tamen pro me exempta.

1 §. **Unde queri poterit** Tene mẽti † iſtum textum contra fraudes a, que fiunt tota die. Dico tibi, volo quod emas domum pro me. tu dixiſti da pecuniam, ego non dedi tibi ita tacito. tu emiſti pro te ⁊ tuo nomine, quod tunc lex preſumit de pecunia mea emptam eſſe postquam a principio inter te ⁊ me fuit actum vt hic. Pro hoc facit infra, de iure fiſci. l. edicto. §. cum ante.

ADDITIO.

a Alex. Contra fraudes. Bene facit q̃ habetur in l. qui in aliena. §. ſi is qui putabat. de acqui. her. ⁊ l. qui ſeruum. ſ. de interrog. actio. ⁊ no. do. Io. in proprijs terminis in l. poſt dotẽ. i vj. lectu. Dy. ſ. ſol. ma. lz non alleget iſtum textum, vbi eſt caſus ſẽ Bar. Iſtud primo limitat, niſi mandatum fuerit repudiatum, ſcd̃m Bal. in l. ſi literas. C. manda. Item niſi ex interuallo longi temporis mandatarius egerit ſm glo. no. in §. ope. Inſti. de obli. q̃ ex delic. naſcunt. quam tz Inn. extra de homicid. in c. ad audientiam. Adde que no. Inſt. de actio. in §. ſequens. in materia mandati. Cõtrariũ eſt verius, vt no. per Bar. in l. non ſolũ. ſſi. mandato. de iniur. ⁊ fam. lib. Scripſi poſt Bart. in l. iij. §. j. ff. iud. ſo. Adde Bal. in l. ſi patruus. cõmunia vtriuſq3 indic. ⁊ que dixi in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ð verb. obli. Adde Bal. in l. poſt dotem. ⁊ addo, quod not. Bald. in l. cum precibus. in fine, ð proba. ⁊ Bal. in l. j. i xj. q. C. ſi ſeruus extero. pulchre Bal. i ru. C. de cõtrah. emp. in xv. q. vbi etiã querit, qd ſi cõſumpſit, pcurator fructus ex re empta, an ꝯpẽſet cũ pecunia. Et dixi poſt Bar. in d. l. in §. iudi. ſol. ⁊ pro Barto. videtur eſſe caſus ibi. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in l. pignori. §. ſi. ſ. de vſucap. Adde Alex. cõſi. lviij. iij. lib.

a §. **Siue autem** Iſte eſt bonus §. ⁊ not. ipſum a ⁊ ſigna, q̃ ſi vado ad monachum, vel religioſum vt emat pro me, ⁊ emit, poſtea monaſterium non poteſt denegare quin mihi reuendat: ſed potius poteſt compelli vt mihi reuendat. Hunc tex. alleg. Jac. de Are. ad ipſum.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Et no. ipſum. Vide no. per Inno. in c. cum olim. ð priuileg. idem in pupillo, vt hic eſt tex. quem not. ponderat Bal. in l. j. in x. q. C. ſi ſeruus extero. ⁊ etiam in xj. q.

LEX V.

1 ☞ Pena imponenda a patre filio, nõ poteſt excedere legalem.

a **SI quis dicat** a Ibi, vtique non maiorem. no. iſtum textum per quem
1 poteſt determinari † quod non poteſt pena a patre imponenda, vel impoſita excedere legalem, vt C. de pac. pot. l. iij. ⁊ C. de emen. propin. l. j.

ADDITIO.

a And. Barba. ¶ Si quis dicat. Ang. alleg. iſtum tex. mirabilem q̃ deficiens in probatione ſue cauſe debet damnari in metallũ quod eſt no. dignum ſecũdum eum hic. Item dicit, hic dari cautelam, ſi ex ſtatuto datiarij debeant facere rationem quolibet menſe, alias incidant in penam, vadant apud iudicem, ⁊ offerãt ſe paratos reddere, ⁊ dare fideiuſſores, ⁊ dicant ſe non teneri in aliquo de minis datiarijs.

LEX VI.

SEruus pecuniam Ibi, retuliſſet, ſi ſeparatim habuit annum reddendi, vt ſupra, de legatis ſecundo, l. cum pater. §. filia. Jac de Aret.

LEX VIII.

QUi pene ſerui efficiuntur. Si alienatio eſt reuocabilis, reus criminis capitalis non poteſt renunciare. hoc dicit.

LEX IX.

1 ☞ Prohibitio teſtatoris ⁊ iudicis equiparantur.

a **SEruus hac** † No. prohibitionem teſtatoris contrahentis, ⁊ iudicis, equi-
1 parari hoc dicit.

ADDITIO

a And. Barba. ¶ Seruus. Nota prohibitonem teſtatoris ⁊ iudicis equiparari, quod intellige text. ſecundum Angel. alias ſec9. Vide not. in l. ea. C. de condi. ob cauſam.

LEX X.

IUlianus debitor. Illud quod non eſt in bonis debitorum ſimplicter non tranſit in obligationem creditorum ſimpliciter. hoc dicit.

LEX XV.

MOrtis Iſte textus eſt bonus, ⁊ notabilis, ⁊ tenecum menti.

LEX XX.

CAuſam Ibi, niſi ita. Ratio differẽtie eſt, quia lex ſemper eſt, certa: ſecus in eo q̃ in facto hominis conſiſtit.

a §. **Puellam** a Sufficit ad euitandam penam ſi de facto ſit factum. hoc dicit.

ADDITIO.

a Poma. ¶ Puellam. Et facit quod no. in l. ſi ſeruum. ſ. de verb. obli. ⁊ in l. ij. ſ. de condi. ⁊ demon. Et no. q̃ prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupi. tamen hec prouiſio hominis, non facit ceſſare regulam legis, q̃ eſt notatu dignum. ⁊ not. ibi, iniectio q̃ manus iniectio, non habet locum autoritate propria, niſi quando factum eſt notorium, alias ſecus. l. j. C. de ſer. expor. Bar. in l. iij. C. de pig.

LEX XXI.

1 ☞ Prohibitio fundi dotalis, an porrigatur ad res que ſeruãdo ſeruari poſſunt.

1 **SEruum** † Facit ad queſtionem, an prohibitio fundi dotalis porrigatur ad res que ſeruando ſeruari poſſunt. De quo in §. ⁊ cum lex. C. de rei vxo. act. ⁊ glo. not. in auth. ſiue a me. C. ad Velleia. ⁊ ibi dixi.

LEX XXIII.

a **CAius** a No. in ſi. in tex. facit ad queſt. ſi emo, rem ⁊ dicunt verba contractus, emit ſub conditione, erit modus. Facit ad id quod dixi ſupra eodem. l. iiij. §. nihil.

ADDITIO.

a Pom. ¶ Caius no. iſtum tex. ad id quod dicit Angel. in l. apud Celſum. §. in hac. ⁊ §. Marcellus. q̃ acceptas contractum, tenetur acceptare cum ſuis oſſis, balloſis ⁊ ſpinellis. ſ. de exc. do. ⁊ vide Ro. conſil. cccliiij. in fin. vbi allegat ad hoc in pulchro caſu.

LEX XXIIII.

a **LEge Iulia.** a Nota iſtum tex. quo illa cauſa demandatur. Hic vt l. ſecunda, ſupra, de officio proconſ.

a Alex. ¶ Lege Iulia. Hec eſt ſingularis lex, quam allegaui tibi in l. de dic. ſ. qui ſatiſda. cogant.

De manumiſſis vindicta. Tit. ij.

LEX II.

SI minor. An qui non poteſt per ſe, poſſit aliq̃ committere. Dixi alio anno i l. ſi. C. de pact. ſed tex. eſt in l. ſi fundus. §. j. ſ. de pig.

1 ☞ Mandatarius quando ex reuocatione non leditur, non debet ad ipſius notitiam peruenire.
2 Opinio, ⁊ voluntas, aut veritas quando attendenda.

a **SI pater** a Voluntas non finitur morte. liber-
b tatis fauore b. Item reuocatio † non
1 debet peruenire in notitiam mandatarij. ſi ex reuocatione non leditur. h. d. Vide gloſſ. in verb. non fit. que incipit, ergo oportet. ibi, l. ij. in ſi. ⁊c. Sed ibi verſatur damnum ſi ignoranti renunciatur: nõ enim reuocatio nocere dz l. ſi mandaſſem c ſ. mandat. Hic autem per manumiſſionem donatarij damnũ nõ verſatur. Dy. Iac. de Arena. De hoc plene per Cyn.
2 C. mand. l. mandatum. circa ſi. ¶ † Circa hoc brocardum puto ſic dicendũ: Aut opinans ſeu exiſtimans habet voluntatem inordinatam in cõtrariã opinionem: q2 opinatur ſibi nõ licere, q̃ in veritate ſibi licet: ⁊ tunc non inſpicitur veritas, nec voluntas, que aperit id quod ſm voluntatem licet: ſed magis ſm opinionem, hoc eſt verum: ne ex voluntate ſic inordinata non ſit volens inordinare cõmodum ſm voluntatẽ. Sic intelligo l. is qui putat. ſ. de acqui. here. vbi propter voluntatẽ inordinataz non repudiat: q2 opinatur ſe non poſſe ex illa, contra quam putabat ſe

nocere. Unde non queritur ſibi commodum ex aditione ſecundum voluntatem ſuam: ⁊ eſt non voluntarius. ſed ſi erat alias neceſſarius, intelligo ⁊ inuitus, vnde ad incommodum ſuum puto ſpectari opinionem, non veritatem opinioni conuenientem. Et ſi concordaret opinioni veritas, tunc multo magis inſpiceretur opinio. Si autem opinans ſecundum voluntatem ordinatam, vt quia de eo, quod ex ſe non dependet, ſed ex ſe, ⁊ alio, ⁊ tūc ⁊ ex perſona alterius ſit defectus in re de qua agitur, quamuis opinans nullum putat eſſe effectum, ⁊ habet voluntatem ordinatam ſecundum id quod opinatur, ex quo tñ res nō perficitur inſpicitur magis veritas, quam opinio falſa: ſicut dicitur ĩ. de crim. expil. hered. l. fi. ⁊ l. inter omnes. ĩ. de fur. furtum enim nō poteſt fieri, niſi ſit cui fiat. ideo quāuis aliquis crederet furtum facere, vt puta, quia credebat ſubeſſe cui furtum faceret, ſed tamen ſecundum veritatem non ſit, vt puta, quia iacens eſt hereditas. non tenetur furti, licet haberet voluntatem ordinatam ad furtum faciendum ſecundum opinionē falſam, vt in d. legibus. Aut de eo, quod ex ſe dependet: ⁊ tunc aut queritur de acquiſitione ex cauſa lucratiua, que acquiſitio habet mixtam cauſam onerum, ⁊ lucri, vt puta de acquiſitione rerū per aditionem, que multis modis fieri videtur. vt per geſturam negotij rei hereditarie: tunc inſpicitur animus, ⁊ opinio. l. heredi. §. j. ſ. de acqui. here. ⁊ l. ſi extraneus. §. j. eo. ti. Et hoc verū, ſi per talem inſpectionem non fieret alteri preiudicium, vel non timeretur fieri, quia tunc inſpicitur opinio cōtraria, vt ſi proximo poſt poſthumum naſciturum qui ij naſcitur, potius ius in hereditate habet quam qui geſſit in rebus hereditarijs: ſed quod eſt, ſe putat proximiorem quam vxorem defuncti pregnantē: igitur ignorabat: tunc magis inſpicitur veritas contraria opinioni, vt non poſſit adire, licet etiam opinio ſit opinantis imitantis vulgi opinionem ſecundum veram opin. gl. Sed tamen Cyn. videtur dicere quod ſufficeret alterum concurrere cum opinione opinantis, ſcilicet, vel vulgi opinionem, vel veritatem. l. cum quidam. §. ij. ſ. de acqui. here. ⁊ hoc ſi talis acquiſitio debet fieri ipſi opinanti ſecundum opinionem ſuam. Si autem alteri per ipſum debet fieri commodum, non inſpicitur opinio opinantis, ſiue ſit commodum vel incōmodum illius alterius, vt puta patris vel domini, ſi opinetur cauſam acquirēdi ſubeſſe, que non ſubeſt, vel propter potentiam, vel morem. vel fauorem, vt ſ. d. acqui. here. l. Si quis mihi bona. §. fi. ⁊ l. qui ſeruū. ⁊ l. ij. ⁊ l. Si per epiſtolā. Si autem tunc quando eſt cauſa querendi alteri, non ſubeſt cui quereretur ſaltem ſecundū opinionē tunc aut deficit cui poſſit ſecundum opinionem queri, quia putat ſe habere filium, ⁊ non poteſt. Aut ſaltem fuit per opinionem quod nunquam habuit illud quod putabat, ⁊ tunc ſi illi tantum cui voluerit, ⁊ non ſibi nihil agit tali acquiſitione. Si autem hon ſuperfuit opinio falſa imo quandoque habuit filium, tamen mortuus eſt, cuius contrarium opinabatur, tunc querit ſibi opinans: quia ſi eſſet, quereretur per patrem ſecundum opinionem ſuam. Si vero res finem habitura erat, ⁊ ad eum deueniret poſſeſſio, tunc dic quod trahentur res acquiſite ad tempus iuſſus patris, qui ante mortem ſuam iuſſerat fieri aditionem, quia etiam ad tempus longius trahitur, ſcilicet ad tempus mortis teſtantis, qui filium ſubſtituit vt ĩ. de ſtipu. ſeruor. l. ſi ex re. §. fi. Et ſecundum predicta puto intelligendum l. qui in aliena. §. quanquam. ſupra, de acquiren. hered. Quod intellige verum, ſi habuit opinionem voluntatis ordinate puta quia credens ſe filium ſecundum intentionem adiuit, vt patri quereret: alias ſi ecōtra, credens ſe non eſſe filium adiuit, vt patri quereret, credens ſe cōpoſſe facere. forte non ſibi quereretur ad veritatem quo ad ſuum commodum argumen. predictorum. Fallit in d. l. cui quidam. §. fina. ⁊ ſ. ſi pars hered. petat. l. illud. Sic intelligo quod dicunt iura de dubitante de conditione ſua non teſtantis: tunc tamen, cum heres dubitet de conditione ſua, ſibi querit adeundo: quia preſumitur habere voluntatem ordinatam, vt ſi poſſit queri, queratur: alias non. Si conſtet de voluntate ordinata, tunc idem: alias ſecus. Et ſic poteſt intelligi d. §. quanquam. in vltimo dicto. ⁊ l. ſed ⁊ ſi de ſua. ⁊ l. qui putat. §. fin. eo. ti. Si autē queratur de acquiſitione non habente cauſam immiſtam onerum ⁊ lucri, ſed eſt totaliter lucroſa: tunc ſiue ſit ex cauſa lucratiua, quia non aliquid abeſt propter hanc acquiſitionem, vt quia eſt donatio omnino lucratiua: ſiue ſit ex cauſa non lucratiua, vt quia abeſt, aliquid, tunc ſi tractetur de acquiſitione facta opinanti. aut habet voluntatem ordinatam ad ſuum cōmodum propter falſam opinionem, ⁊ tunc quia veriſimile eſt, quod in vltima voluntate haberet cauſam ordinatam ad ſuum commodum, ſi opinaretur quod eſt in veritate, tunc magis inſpicitur veritas, quam opinio. ſic intelligo l. regula. §. qui ignorauit. ſ. de iur. ⁊ fac. ignorant. vbi ex voluntate ordinata quam preſumitur habuiſſe, voluit querere dominium rei tradite per dominum, quia falſa opinione ductus non credidit eum dominum: propter preſumptionem tamen que eſt, quod ſi opinaretur de veritate, ſcilicet tradere dominum, velle, euertere dominium opinans, ſiue ſit cauſa lucratiua, vel non, quia indiſtincte loquitur d. §. ⁊ ideo ſi haberet voluntatem inordinatam, vt quia non obſtat id quod credebat tradēs vt quia credebat ſe nō eſſe dominum: ⁊ ideo videtur nolle ei, cui tradit, queri dominium, tunc forte ſecus arg. predictorum iurium, ſi propter falſam opinionem habuit, voluntatem ad ſuum commodum ordinatam: ⁊ falſa opinio, ſi eſſet vera cauſa, idem omnino afferret tunc propter preſumptionem, quia voluntas ſua ordinaſſet, ſi illa opinio ſit contra veritatē: ideo hec veritas contraria opinioni de ſe contrarium inducit, potius tamen inſpicitur opinio quam veritas, vt ĩ. pro emp. l. ij. §. fi.

ADDITIONES.

a Poma. ¶ Si pater Et no. ꝙ hic dixit Ang. ꝙ ſi beneficiū conceditur ad beneplacitū cōcedentis, finitur morte. facit c. dudū. de preben. li. vj. Bar. in l. centeſimis. de verb. obli. ⁊ Bal. in l. j. C. de poſtul. Bal. in proe. digeſtorū. Et an per furorem expiret Jo. And. dubitat. Dic ſi cōceditur ad bene placitū furore expirat, ſi donec tertius erit prudens, tūc non, propter fauorem tertij. Caſus eſt peregrinus in l. ambiguitatem. C. de vſufru.

b Alex. ¶ Libertatis. Idem in his que reſpiciunt fauorē anime ſm glo. in c. ſi gratioſe. de reſcri. lib. vj. ⁊ xxv. diſtin. can. qualis.

c ¶ L. ſi mandaſſem. Et legitur in c. ex parte decani. extra. de reſcri. ⁊ quod no. C. de ſatiſda. l. j. ⁊ Bar. in l. nō ſolum. §. morte. de operis noui nunciat.

§. Quoties No. bene iſtū §. qui videt contra id quod dixi in l. multū. ſ. de cōdi. ⁊ demon. Sed pro modo dicamus, ꝙ eſt fauore libertatis. tamen cogitabis.

LEX IX.

1 ☞ Prelatus poteſt remunerare pro ſeruitijs habitis.

1 Iuſta cauſa facit[1], ꝙ prelatus pōt remunerare pro ſeruitijs habitis, ꝙ alius nō poſſet: ſ; hʒ probare iſtas cauſas q̄s hic ponit, quia iuſte ſunt. ⁊ fac. l. iubemus. C. de ſac. ſan. ec.

LEX XIII.

SI collectaneus Per iſtum text. dicit Jac. de Are. ⁊ Old. vt refert Cy. in l. exigendi. de procu. ꝙ minor xxv. an. poteſt eſſe procurator. Cōtrariū tʒ gl. in l. minor. ſ. de procu. ⁊ palle. l. exigēdi. Hic intelligit de procuratore ad iudicia, non ad negotia quia nō eſt ſufficiens cā manumittendi, quia etiā ſeruus poteſt eſſe procurator ad negotia, l. ſeruum. de procur. Non ergo eſſet iuſta cauſa manumittendi, quia vult facere eum procuratorem ad negotia. Ad l. minor. ⁊ l. exigendi. dic ꝙ loquuntur in defenſore: ſecus in rei. Sed quicquid dicas, habemus hodie caſum ꝙ minor non poteſt eſſe procurator: vt extra de proc. c. qui generaliter. §. fi. lib. vj. Ad legem iſtam reſponde, ꝙ loquitur ad negotia, ⁊ eſt ſufficiens cauſa, quia citius contrahit quis cum libero, quam cum ſeruo, ⁊ poteſt eſſe iuſta cauſa manumiſſionis, quia libentius debet negotium gerere, ⁊ magis fideliter, cum beneficium libertatis acceperit, cum ſeſe nouerit obſequi plus debere, ⁊c. l. j. in fi. ſ. de offi. procu. Leſa.

LEX XV.

ETiam conditionis.

§. Ex preterito. Nota iſtum textum bene.

a §. Abſens. Tene menti iſtum tex.[a] quem doct. alleg. vbicunq; minor poteſt eſſe in iudicio ſine tutore, ⁊ quandoq; poteſt ſine tutore gerere, ad ea poteſt procuratorem conſtituere ſine tutoris authoritate. arg. huius l. ⁊ ſ. qui petant tutor. l. diuus. §. ij. not. extra. de reſti. ſpol. c. ex parte.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Iſtum tex. Adde Bar. in l. ſi ex legati cau. de ver. obli.

LEX XVII.

1 ☞ Notarius creatus ab alio quam a principe nō poteſt extra territorium creantis conficere inſtrumentum.

a APud proconſulem.[a] Iſta eſt no. l. ego allego

1 l. iſtam[1], ꝙ ille qui habet iuriſdictionē voluntariam ab alio queſitam quam a principe, non poteſt eam extra territorium exercere, ⁊ ideo tabellio factus a rege, non poteſt extra regnum condere inſtrumentum, nec tabellio factus a populo extra illum populum poteſt inſtrumentum condere. Simile in l. ij. de offic. procon. ⁊ leg.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Apud proconſulem. De bac l. vide per Bar. ⁊ Bal. in l. cunctos populos. C. de ſumma trini.

Lex

LEX XX.

SI rogatus. §. Matrimo-
nij. Iſtum §. cum glo. not. induco ad vnam que. Qui-
dam fecit teſtamentum, ⁊ reliquit filium ſuum
a heredem, ⁊ dicit ꝙ ſi filius meus acciperet vxorem ſibi indigā,[a]
priuetur hereditate, ⁊ deueniat in talem, ille accepit vnam ancil
laʒ, an amittat hereditatem. Et certe videtur ꝙ non, per iſtam
glo. quia indigna eſt que prohibetur duci, ſed iſta non prohibe-
tur duci. In contrarium facit, ꝙ indigna indigna dicitur conſi-
derata qualitate viri, ⁊ ſuorum natalium, l. iij. §. ſi emancipatus
filius. ff. de bonorum poſſeſ. contra ta. ⁊ C. de epiſco. aud. l. tam
de mentis. Jac. de Are. tangit hic.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Sibi indignam. Que dicatur indigna vxor, adde Bal.
in l. iij. C. de nup. per illum text.

LEX XXII.

1 Faciens per alium, ipſe videtur facere in his que iuris ſunt: ſe-
cus in his que ſunt facti.

a
1 **P**Ater ex prouincia. Qui per† aliū
facit, ipſe face-
re videt. l. j. §. deieciſſe. de vi ⁊ vi ar. Glo. dicit, ꝙ per
fictionem. Sed dico in l. ſi is qui pro emptore. infra,
de vſucap. quod illud eſt verum in his que facti ſunt: q2 ficte vi-
detur fieri, ſed in his que iuris ſunt, proprie ipſe fecit, vt hic.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Pater ex. Adde ad hanc legē, que no. Inn. in c. in cau-
ſis. in fi. ō offi. leg. Facit l. itē eorū. §. j. quod cuiuſqȝ vniuer. no.

De manumiſſionibus que ſeruis ad vniuerſitatem
pertinentibus imponuntur. Tit. iij.

LEX III.

1 ☞ Ciuitas, an equiparet pupillo, ⁊ reſtituat more minorum.

1 **S**Eruus ciuitatis. Solet eſſe
†queſtio an
ciuitas equiparetur pupillo: an ſoleat reſtitui
more minorum. Eſt materia l. reſpublic. C. ex
qui cau. ma. ⁊ C. de iure Reipubli. l. Rempubli
cam. lib. xj. Sed an equiparetur pupillo. Vide-
tur ꝙ equiparetur cuilibet priuato, vt hic, cōiuncta l. pupillus.
ff. ti. j. ad Mace. l. nihil intereſt. ⁊ l. iiij. §. nihil. ff. de manu. Glo.
tua videtur dicere ꝙ equiparetur pupillo. Aliud reperies in gl.
j. l. j. §. vlti. in verb. proconſul. quod cuiuſque vniuer.

De manumiſſis teſtamento. Tit. iiij.

LEX II.

SI quis ita. Ibi. a teſtamento, id eſt, a teſta-
mentaria libertate, ⁊ ſic nullū
videbatur legatum, vt C. de legat. l. ſeruus. Jaco. de
Arena.

LEX X.

1 ☞ Dominium rei proprie teſtatoris legate, tranſit in legata-
rium recta via, ſecus in re heredis.

SI fructuarium. [a]Quādo teſtator le-
gat rem ſuam, trāſit
1 dominium recta via in legatarium: ſed qn̄ heredis, nō
tranſit recta† via, l. j. C. communia ō leg. ⁊ ibi per do.
licet glo. dicat aliter ⁊ male. Sed vbi teſtatori legat rem ſuam
quo ad proprietatem, heredis quo ad vſumfructum, an tranſeat
recta via dominium in legatarium. Certe ſic, vt hic.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si fructuarium. De intellectu huius l. vide do. Jo. in
l. ſi ſeruus Titij. poſt Bar. de leg. j. ¶ And. Barba. Itē eſt ſing.
ſm̄ Angel. in l. ij. ff. de publi. ſecus quando legat rem heredis.

LEX VIII.

☞ Articulus an procedat ꝙ talis cognouit talem violenter.

SI ita ſcriptum ſit. Iſta eſt pulchra lex
⁊ notabilis, ⁊ ſi tu
haberes intellectū. tu diceres mihi. hic eſt caſus con-
tra quandā queſtionem quā formaſti in l. ij. ff. de duo.
reis dicitur in gl. actiue ⁊ paſſiue, ⁊ eſt alia gl. C. de procu. in l. j.
a ⁊ fuit qſtio, q2 fuit formatus[a] articulus, ꝙ talis cognouit talem
1 violēter†. Et dixi, ꝙ poteſt intelligi actiue ⁊ paſſiue, ideo articu-
lus non concludebat. hic videtur contra, q2 verbum, diligen-
b ter[b] poteſt aſſumi actiue ⁊ paſſiue, ⁊ ſecūdum mentem diſponen-
tis tantum intelligitur. ſed non eſt contra: q2 verum eſt, ꝙ ſecun-
dum mentem, ⁊ intentionem proferentis, in iudicijs debet in-
terpretari: ſed in articulis ſi ſic probauerit, teſtis dictū interpre-
tatur contra proferentē licet ipſe proferens pro interpretetur.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Formatus articulus. Adde l. filius. de teſt. ⁊ l. ſi vxor.
de adul. Ange. in l. ij. vi bo. rap. dixi in d. l. ij. de duobus reis.
b And. Barb. ¶ Quia diligenter. Not. de verbo, diligenter. vide-
tur. in c. ij. de fur. ⁊ vide c. bone de appel.

LEX XII.

SI quis libertatem. Aliter nō poſ-
ſet dari dire-
cta. Nam remiſſio fit iure pretorio, ⁊ ſic datur vtilis
non directa, d. §. quoties. alleg. in glo.

LEX XIII.

1 ☞ Volumina rationum reddi debent, quando ratio admini-
ſtrationis fit.
2 Dictio cum poſita inter perſonas, coniungit principaliter: in-
ter res acceſſorie. ⁊ nu. 4.
3 Arguere de verbis teſtatoris ad verba legis, licet.

SI ita fuerit ſeruis.
§. Queſtio hec. Iſte §. licet ſit in extra-
ordinarijs, tamen gl. in
l. ſi plures. C. de condi. in ſer. facit magnum feſtum. No. ꝙ con-
ditio que conſiſtit in dando ⁊ faciendo, ſi ſatiſdat, de iure in ſen-
1 tentia nō vʒ. † Itē no. ꝙ ipſa volumina rationum debent reddi.
⁊ tenet Jac. de Are. in l. j. §. officio. de tut. ⁊ ra. di. ꝙ tutor hebet
2 reddere pupillo libros rationū. Itē erit † dicendum a notabili-
a ter, ꝙ dictio cum, poſita inter perſonas, coniungit principaliter
3 non acceſſorie†. Item no. ꝙ licita argumentatio eſt de verbis le-
gis ad verba teſtatorum. C. pp. ꝙ dictio cum coniungit acceſſo-
4 rie, l. j. ⁊ ij. ⁊ io. ff. de pe. leg. Sol. gl. † tua, illud contrarium mul-
tum no. Inſti. de leg. §. ſi quis ancillas. q2 dictio cum, inter per-
ſonas coniungit principaliter, vt hic: ſed inter res coniungit ac-
ceſſorie, l. j. ⁊ iij. de pecu. leg. per Cy. in l. j. C. de verb. ſigni.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Itē erit dicendū. Vide plene Bal. in l. j. C. de act. ⁊ ob.
⁊ in l. j. C. mād. Et differentiā inter dictionē cum, ⁊ dictionem, ⁊
collige ex no. per Bar. in l. j. §. ſi plures. ff. de exer. in vj. que. in
repe. ⁊ per Bar. in l. ſi cui. in prin. de leg. j. Adde ad no. per Bar
ꝙ libri rationem debeant reddi, quod voluit Bal. conſi. ccclij.

LEX XVI.

1 ☞ Mulier relicta vſufructuaria filio inſtituto, ⁊ extraneo
ſubſtituto, ſi morit filius debet habere integrum vſum fructū.

SI ita ſcriptum fuerit. Si fauo-
re certe
rei verba trahuntur ad improprią̄ ſignificationem.
talis fauor ad diſpoſitionē ſibi coniunctam non tra-
hit, h. d. Ja. de Are. ponit. hic vnā diſtinctionē, quā ponit Cy.
1 in l. ex his. C. qn̄ di. leg. ced. Habetis hic† videre vnam queſtio
a nem[a], teſtator reliquit filium ſuū heredeʒ, ⁊ ſibi ſubſtituit extra-
neum ⁊ ſuā vxorē reliquit dominam ⁊ fructuariā omniū bono-
rū ſuorū, modo filius nō extitit heres, mulier vult vſum fructū
omniū bonorū ſuorū, ſubſtitutus dicit, tu nō debes habere niſi
alimenta, ſm̄ conſuetudinem poſitā in gl. vlti. in auth. hoc locū.
C. ſi ſecundo nup. mul. Et non obſtat, q2 ſum extraneus, ⁊ q2 filio
fuit impoſitū grauamē. Dico, quicquid dicat extraneus, ꝙ mu-
lier dʒ habere vſum fructū omnium bonorū per iſtā legem, con-
iuncta illa cōſuetudine, quia qn̄ reliquit domina, ⁊ vſfructuaria
de iure ſcripto deberet habere dominiū, ⁊ vſumfructū. licet ex
conſuetudine fauore filiorum interpretetur vt debeat habere ſa-
limēta nā fauore filij remoto, q2 nō fuit heres licet fuerit ſcript⁹
remanet lex, vt arg. hic in fi. coniuncta dicta conſuetidine.

ADDITIO.

a ☞ Alex. ¶ Unā queſtionē. Adde Bar. late in l. Titia de le. ij.

LEX LV.

LIbertas. Not. ꝙ aliquid non poteſt conferri
in tempus quo fieri non poteſt.
§. Hec autem ſcriptura. Nota, iſtum ca-
ſum, de quo fa-
cio magnum feſtum alibi.
§. Hec ſcriptura teſtamenti. Nec† ba-
ita vt
faciunt modum, ⁊ poteſt quis compelli ad modum implendum
§. Poſt annum. Pluralis locutio, duorū nume-
ro eſt contenta.

LEX XVIII.

1 ☞ Tempus, quo nox efficitur, eſt dies, ⁊ tempus, quo dies ef-
ficitur. eſt nox.

QUi duos heredes.
§. Hec conditio. Si tempus apponi-
tur ſubſtātie legati,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN